

فقدان شرایط اساسی

در

توافق جامع

امیرفیض - حقوقدان

۳- اصل عدم تهدید

اصل دیگری که جایش در توافق جامع خالی است، اصل عدم تهدید است. مقصود از تهدید اعمالی است که سبب گردد کسی برخلاف میل و رضایت به انجام کاری مبادرت کند. قاعده مزبور یعنی رضایت سالم که در حقوق مدنی پایه و یکی از ارکان شرایط اساسی معاملات است عینا در عهدنامه های بین کشورها هم متحول است و ماده ۵۲ کنوانسیون وین معاملات بین کشورها که متضمن تهدید و یا تطمیع نماینده کشورها و یا خود کشورها باشد باطل میدانند.

حضور تهدید در مذاکرات هسته ای

فصل تهدید ایران در مذاکرات هسته ای مطلبی نیست که نیاز به اثبات داشته باشد؛ اعلام سیاست چماق و هویج از سوی آمریکا در مورد مذاکرات هسته ای خود بیان کننده وجود تهدید در زیربنای مذاکرات است.

*** اعلام مکرر رفتار تهدید آمیز آمریکا که <گزینه نظامی روی میز است> رساگر مفهوم مطلق تهدید است و گویای این مطلب است که اگر ایران موافقت نکند آمریکا به گزینه نظامی متوسل میشود و این بارزترین و بی تعارف ترین نوع تهدید است.

*** وزیر دفاع آمریکا در یک مصاحبه تلویزیونی گفت: <در صورت عدم موفقیت در یک توافق خوب گزینه نظامی همچنان روی میز خواهد بود>

عبارت <همچنان روی میز خواهد بود> حالت استمرار تهدید آمریکا را میرساند یعنی از ابتدا روی میز بوده است.

*** تهدید نظامی اسرائیل با توجه به قانون حمایت آمریکا از اسرائیل، تهدید مشترک آمریکا و اسرائیل علیه ایران بشمار میرود که ایران برای رفع اثر از آن تهدید ناچار به مذاکره و قبول فشار ۱+۵ بوده است.

*** اظهارات آقای ظریف که یک اظهار تاریخی محسوب میشود که گفت: <هیچگاه ایرانی را تهدید نکنید>، دلیل بوجود تهدید در مذاکرات هسته ای بوده است.

*** اظهارات سردار سلامی جانشین فرمانده کل سپاه خطاب به نمایندگان مذاکره کنندگان ایرانی که: **<میز مذاکره را در صورت تهدید مجدد ترک کنید>** دلیل استمرار و معمول بودن تهدید است.

*** تهدید متقابل

البته تهدید آمریکا یکطرفه نبوده است، و جمهوری اسلام در حد خود؛ زبانی، تهدید کرده است، ولی از آنجا که وجود تهدید در عهدنامه های بین المللی و از جمله توافق جامع کلی است و سبب بطلان عهد نامه میگردد لذا لزومی ندارد که این تحریر به سراغ تهدید مقابل یعنی تهدید جمهوری اسلامی هم کشیده شود. زیرا قصد این تحریر شناخت مقصر نیست بلکه فقدان شرائط لازم در توافق جامع است.

*** تحریم ها، تهدید عملی

تهدید های وابسته به مذاکرات هسته ای فقط شفاهی نبود بلکه عملا ایران در فشار تحریم ها که تنها به قصد فراهم ساختن زمینه پیشرفت مذاکرات و تضعیف موقعیت اقتصادی ایران هم بود بموقع اجرا گذاشته شد، و هیچ پنهان کاری هم در قصد برقراری تحریم ها در میان نبود مقامات اجرائی آمریکا و کنگره به لزوم ایجاد تحریم های سخت و سفت و جلوگیری از بازار نفت ایران برای موفقیت در مذاکرات هسته ای بارها و بارها اعلام کرده اند **و نباید فراموش کرد که آغاز تحریم های علیه ایران بنا بر راهنمایی و تقاضای بخشی از ایرانیان خارج از کشور موسوم به جنبش سبز آغاز شد** (اعلام مقامات آمریکایی).

بنابراین بطور قطع و بدون کوچکترین تردیدی پدیده تهدید چه بصورت شفاهی و چه بصورت عملی و اجرائی در تمام مدت مذاکرات هسته ای حاکم بر مذاکرات و در نهایت رسوب یافته در توافق جامع بوده است.

*** ترور شخصیت های هسته ای ایران تهدیدی جدی بود که علامت میداد که مخالفت ایران با مذاکرات هسته ای و قبول شرائط پیشنهادی غرب ترور، و آدمکشی هم بعنوان یک وسیله شدت تهدید بکار بسته خواهد شد.

*** در توافق ژنو موج تهدید ایران در تمام ابواب توافق ژنو قابل ملاحظه است. کسرو نقصان عایدات نفت ایران و بلوکه شدن در آمد آن مسائلی نیست که بتوان در ماهیت تهدیدی آنها تردیدی پیاده ساخت.

*** درست است که برخی مقامات جمهوری اسلامی تاثیر تحریم ها را ناچیز اعلام کرده اند ولی ارقام نشان میدهد که اظهار نظر آنان جنبه داخلی داشته و نمیتواند حقیقت تحریم ها را که نوعی تهدید جدی است نادیده گرفت.

*** آقای اوباما در گزارش خود به کنگره، تحریم ها را عاملی برای کشاندن ایران به میز مذاکره اعلام کرد. مفهوم اعلام ایشان این است که **تحریم ها دولت جمهوری اسلامی را به فقر و فاقه و درماندگی دولت و پریشانی ملت تهدید کرده که ایرانیان حاضر به مذاکره و در نهایت توافق جامع شده اند.**

*** در گزارش آقای اوباما درباره مسئله هسته ای بکرات گفته شده که: «دوره بیشتر نبود یا جنگ و یا توافق خوب با ایران» مفهوم این پیام، گزارش نتیجه تهدید شناخته میشود زیرا تهدید ایران به جنگ بوده که مسیر توافق جامع را بطرز کنونی فراهم ساخته است.

*** هم دیروز (دهم مرداد برابر با یکم آگوست ۲۰۱۵) در مذاکرات آقای عباس عراقچی عضو برجسته هیئت ایرانی مذاکرات کننده در مسائل هسته ای با صدا و سیمای جمهوری اسلامی آمده است که جمهوری اسلامی بسختی نگران حمله آمریکا به ایران بود و همه چیز فراهم بود و بستگی به تصمیم باراک اوباما داشت.

*** سرمایه گذاری سنگین و نامعلوم ایران برای ساختن تاسیسات فوردو در عمق ۷۰ متر زیر کوه شاهی است که نقش تهدید نظامی و بمباران عامل ایجاد آن بوده است.

نتیجه آنکه

شواهد بالا، حکم بر جاری بودن تهدید در زیر ساخت مذاکرات هسته ای ژنو، وین و لوزان را داراست.

لذا موضع حقوقی توافق جامع را منطبق با ماده ۵۳ کنوانسیون وین مینماید که توافق جامع را در مقام بطلان قرار میدهد.

۴- رعایت اعلامیه جهانی حقوق بشر

یکی دیگر از شرایط اساسی عهدنامه های بین المللی که در توافق جامع رعایت نشده و هنوز هم نمیشود رعایت اعلامیه جهانی حقوق بشر است. مقصود از رعایت اعلامیه جهانی حقوق بشر در کنوانسیون وین رعایت اصل آزادی بیان و انتقاد نسبت به مذاکرات بین کشورها و در مورد بحث حاضر مذاکرات هسته ای و توافق جامع است.

اسناد در رابطه با مسائل هسته ای ایران خاصه جریان مذاکرات با ۱+۵ با اطمینان نشان میدهد که اصل آزادی بیان و انتقاد نسبت به کلیه مسائل هسته ای رعایت نشده بلکه بیشتر نمایانگر آن است که حکومت در عدم مراعات آن اصرار جدی داشته است.

اسناد و دلایل

اسناد و دلایلی که در این تحریر در جهت اثبات نبود آزادی بیان در جریان مذاکرات هسته ای ارائه میدهد اینهاست:

*** اظهارات نمایندگان مجلس اسلامی است که حتی در این روزها که موضوع توافق جامع مطرح است آنان در مجلس اعلام کرده اند که تاکنون متن اصلی توافق جامع بدست آنها نرسیده و هرچه هست متناقض و غیر رسمی است؛ نمایندگان معترض وزارت خارجه را به تعدد در این پنهان کاری متهم دانسته اند.

✱✱ نامه ای است با مهرخیلی محرمانه بتاريخ سی و یکم تیرماه سال جاری (۲۵۵۴) از وزارت ارشاد جمهوری اسلامی خطاب به روزنامه ها و خبرگزاریهای داخل کشور باره مذاکرات هسته ای و توافق جامع که از آنها خواسته شده که مجاز به شبهه افکنی و ایجاد هرگونه تردید و یاس نیستند. در نامه مزبور که به امضای حسن محرابی مدیرکل مطبوعات ارسال شده از مدیران مطبوعات خواسته شده که به احترام و تمجید از مذاکره کنندگان ایرانی بپردازند و بر بی نظربودن مذاکرات در تاریخ سیاسی دهه های اخیر و اهمیت شهامت توأم با ادب مذاکره کنندگان و حرفه ای بودن مذاکرات تاکید کنند.

سند مزبور قاطع ترین سندی است که ماهیت اجرائی اعلامیه جهانی حقوق بشر را در مورد عدم آزادی مطبوعات و قلم و بیان در جمهوری اسلامی را به اثبات میرساند. تصور نمیکنم در هیچ یک از کشورهای ناقض حقوق بشرو سلب آزادی مطبوعات هیچ دولتی با این بی پروائی چنین تکلیفی برای مطبوعات ایجاد کند که نه تنها متضمن خفقان نسبت به بیداری و هشیاری نسبت به منافع کشور است بلکه ایجاد تکلیف بر نا اصل را اصیل ساختن و تبلیغ دروغ را تحویل مردم دادن بنماید.

✱✱ علی اکبر ولایتی مشاور امور بین المللی خامنه ای پس از دیدار با نماینده سازمان ملل که بتهران سفر کرده بود گفت: «همگان باید بدانند که فرمایشات رهبر معظم انقلاب فصل الخطاب است و پس از اینکه ایشان فرمودند ما با مذاکره و ادامه آن موافقیم، نباید سخنی در جهت مخالفت با مذاکرات هسته ای گفته شود».

یعنی همه ایرانیان و خاصه منتقدان و صاحبان قلم و روزنامه خفه شوند.

با منظور و مقصود کنوانسیون وین در مورد رعایت اعلامیه جهانی حقوق بشر در مورد عهدنامه های بین کشورها همین است که در جمهوری اسلامی جریان دارد.

حاشیه: خبرها حاکی است که ۱۸ روزنامه و خبرگزاری داخل کشور به محرمانه بودن نامه وزارت ارشاد اهمیت نداده و متن نامه را گراور و رسوائی بزرگی برای دولت شیخ حسن ایجاد شده است. (پایان)

۵- خلل در اصول اساسی توافق وین

یکی از اصول اساسی مورد تائید حقوق همه کشورها و حقوق بین الملل این است که داور اختلافات نباید ذینفع در موضوع داوری باشد و حتی اگر داوری که ذینفع در موضوع نیست قبل از ارجاع موضوع داوری نسبت به آن موضوع اظهار نظر کرده باشد آن داوری ناصحیح و پذیرفته نیست.

در توافق جامع داور اختلاف بین ایران و ۱+۵ آژانس انرژی بین المللی اتمی معرفی شده است در حالیکه آژانس اتمی شاکی اختلافات هسته ای ایران بوده و با شکایت آژانس پرونده ایران به شورای امنیت رفته است. آژانس طرف دعوی اصلی هسته ای ایران است و این محظور حقوقی مانع داوری آژانس اتمی است علاوه بر آن آژانس بایکطرف قضیه که ایران است قرارهای مخفی داشته (اعلام عراقچی) و با طرف دیگر که آمریکا است قرار است مدیرکل آژانس درکنگره آمریکا در موضوع هسته ای گزارش بدهد.

اینها مواردی است که خلل حتمی بر مشروعیت جایگاه داور ایجاد کرده است و در نهایت توافق جامع را از نظر داوری به سرگردانی مبتلا خواهد ساخت و عوارض مفصل آنرا نمیتوان نادیده گرفت.

واکنش کنوانسیون وین

کنوانسیون وین به طرفهای توافق جامع حق میدهد که با ایراد بهریک از موارد اساسی عهد نامه که ایجاد کننده حق بطلان خواهد بود خودرا از مذاکره کنار بکشند تا موجب ابطال توافق مرتفع گردد. متأسفانه نمایندگان ایران از این حق استفاده نکرده اند. فراموش نشود که جانشین فرمانده سپاه پاسداران توجه مورد یعنی کنار کشیدن نمایندگان ایران را از مذاکره در صورت ادامه تهدید داده بود و اعتنایی نگردید.

سر نوشت حق بطلان توافق جامع چه میشود

اکنون این سوال پیش میآید که آیا با کوتاهی نمایندگان ایران در استفاده و اعلام از حقوق مزبور این حق برای ایران باقی است یا خیر.

هر چند شرایط اساسی عهدنامه ها امری نیست که حصول و یا عدم آن بر اساس توافق و یا کوتاهی طرفین قرارداد باشد و رعایت آن امری قانونی است ولی قانونگذار نخواسته است که کاملاً سد قانونی، غیر قابل گشودن باشد و کنوانسیون وین به موارد متعددی اشاره دارد که تأسی یک طرف و یا طرفین عهد نامه بهریک از آن موارد تنفیذ و اعلام رضایت محسوب میشود و در تطبیق مورد ایران نمیتواند بدلیل کوتاهی نمایندگان و مراتب تنفیذ های بعدی چه بوسیله نمایندگان در مذاکرات و یا رضایت مقامات کشوری از مذاکرات و دستاوردهای آن متوسل به موارد بطلان توافق جامع بشود.

کلید نجات از دام توافق جامع، شاید حق شرط باشد